

A BŰNMEGELŐZÉS INFORMATIKAI TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEI

Az illegális migráció megfelelő kezelése napjaink egyik, jelentős biztonsági kihívása lett. Az illegális migráció akadályozása, visszaszorítása, bizonyos vonatkozásban a bűnmegelőzés fontos tényezője lehet. Egy újsághír (2003. 06. 15.) is hangsúlyt ad a témakörnek, amelynek címe „Európába telepítik a menekülteket” és a cikk lényege: „NAGY-BRITANNIA A brit kormány uniós jóváhagyással az EU határain kívülre, egy szinte titokban felépített horvátországi táborba fogja áttoloncolni azokat a menedékkérőket, akik a Balkánon és Kelet-Európán át érkeznek brit területre.”¹

Az illegális migrációt ellenőrző háló kiépítése és hatékony működtetése fontos pillérévé válhat a bűnmegelőzési tevékenységnek. A Határőrség által megalkotott migrációs háló elmélete egy olyan modell, amely egy hálós szerkezettel letakarva az ország földrajzi területét, több szervezet között megosztva, összehangolva a feladatokat, egységes rendszerben képes az ország teljes területén az illegális migránsok felfedezésére, jogellenes tevékenységének megakadályozására. Ez a migrációs háló egy elméleti konstrukció, amelyet meg kell tölteni tartalommal a megfelelő működtetéséhez. A tartalom lényeges csoportját képezik azok az adatok, amelyek kapcsolódnak az illegális migrációhoz. Jól hasznosítható adatok nélkül a szervezett, összehangolt tevékenység nehezen képzelhető el.

Az eredményes elemző munka, az életképes jövőkép kialakítása megköveteli a széleskörű adatgyűjtést, a hatékony adatfeldolgozást, összefüggés feltárást, a megbízható információképzést. Ezt a nagy gazdálkodó szervezetek, termelő cégek rég felismerték, a vállalati stratégia kidolgozásához, az üzletpolitika kialakításához, a scenáriók megalkotásához messzemenően alkalmazzák az adatbankokat, különböző adatbányászati módszereket.

Ebből kiindulva, a migrációs háló hatékony működésének egyik feltétele (a többi fontos elem mellett) a teljes körű adatgyűjtés, a korszerű adatfeldolgozás, az eredményes információáramlás, amelyet több szerv között kell megszervezni (Határőrség, Rendőrség, BÁH², Vám és Pénzügyőrség, Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség). Az adatkezelés területi kiterjedése is nagy, az egész országra, a nemzetközi kapcsolatokat figyelembe véve külföldre is kiterjed. Az adatkezelést, az adatfelhasználást, az információszükségletet és az információáramoltatást lemodellezve egy nagyon bonyolult információrendszer képet kapunk.

A rendőrségnél is keletkeznek olyan események, igazoltatási tapasztalatok, nyomozási információk, operatív jelzések, amelyek összefügghetnek az illegális migrációval, ugyanez előfordul a Vám és Pénzügyőrségnél, a BÁH-nál, a Határőrség járőreinél, idegenrendészeinél, bűnügyi felderítőinél. Mindezek mellett az egyik adatforrás valamelyik Vas megyei szervnél, a másik egy nyírbátori szervnél található.

¹ Metro 2003. 06. 16. szám

² Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Igazgatósági szinten még elképzelhető a folyamatos koordináció során a fontosabb adatok cseréje hagyományos módon az osztályok között, de lehet, hogy egy jelentéktelennek tűnő járőr megfigyelés eredménye már megmarad a kirendeltség valamely munkaokmányában elfektetett feljegyzésként. Papír alapú nyilvántartással és szóbeli kommunikációval az igazgatóságok közötti, főleg a különböző szervek közötti adatmozgás, adatösszefüggés feltárás nem működik. Sokszor két esemény közötti összefüggés csak egy harmadik eseményen keresztül világosodik meg. Lehet, hogy az egyik eseményt a járőr észleli, a másikat a BÁH, amelyek között látszólag nincs összefüggés. Egy harmadik esemény zajlik a bűnügyi és felderítő szolgálatnál, amelynek van kapcsolata külön-külön az említett járőr és BÁH-i eseményhez is. Hagományos módon a legjobb együttműködés esetén sem valószínű, hogy egy nyírségi rendőrségi járőr általi megfigyelés eredményét megismerje a körmendi bűnügyi felderítő, vagy a több ezer releváns információt naponta átolvassa valaki emlékezzen egy rendszámra, amelyet ezelőtt három órával az aktacsomag elején látott.

A több szerv közötti és országos kiterjedésű adatmozgás, adatfeldolgozás, információ képzés nem képzelhető el a kor adta korszerű információtechnológia felhasználása nélkül. Képíthető egy olyan információrendszer, amelyben minden releváns szerv egy központi adatbázishoz kapcsolódik és ebbe az adatbázisba kerül minden, az illegális migrációhoz kötődő adat. Az adatfeldolgozást, összefüggés keresést számítógépi programok végzik, amelyek képesek több millió adatot rövid idő alatt átfésülni, a beállított szempont alapján közöttük az összefüggéseket feltárni. Az eredményekhez minden alkalmazó a részére megadott jogosultságok alapján juthat hozzá. Ezen központi adatbázis tartalmazza mindazon adatokat, amelyekből a különböző kulcsszavak (név, helyszín, időpont, rendszám, telefonszám, eszköz, módszer, egyedi sajátosság, halmaz tulajdonság – pl. állampolgárság) használatával az összefüggések kinyerhetők.

Az adatok számítógépi feldolgozásával megalkotható a migrációs mátrix.³ A mátrix sorai tartalmazzák azokat a tereppontokat, helyszíneket, útvonalakat, amelyeken megjelenhetnek az illegális migránsok, az oszlopok – *ezek az úgynevezett attribútum adatok* – pedig azokat a tevékenységeket, tényezőket, amelyekkel felfedhetők az illegális migránsok, illetve következtetni lehet megjelenésükre és megszakítható cselekményük, mint például elfogás, elemző munka, konkrét információ, terep, időjárás, meghallgatási jegyzőkönyv, együttműködési adat, visszaadási jegyzőkönyv. Az oszlopok és a sorok metszéspontjába egy számérték kerül, amely lehet 0 és 5 közötti. Ez a számérték azt fejezi ki, hogy az adott helyszínen az adott attribútum alapján milyen valószínűséggel jelenhetnek meg az illegális migránsok. Ezt a valószínűséget egy előre definiált skálán a megtörtént események számossága, az információ megbízhatósága (4X4 módszer), illetve a releváns tényezők (terep, terület bűnügyi fertőzöttsége, szórakozóhelyek, kulturális események, üdülőterületek, vásárok stb.) súlyozása határozza meg. Nyolc attribútumot véve figyelembe, a mátrix összesített értéke, minden sorra vonatkozóan 0 és 40 közé eshet. Ez az érték adja meg, hogy az összesített attribútumok alapján milyen valószínűséggel jelenhetnek meg az illegális migránsok az adott helyszínen. A migrációs mátrix túlnyúlhat az ország határain kívülre is, hisz a Határőrség komoly nemzetközi információcserét tart fent. A migrációs folyamat elemeit vizsgálva látható, hogy annak kiinduló állomása és a célpontja is külföldön van.

³ 1. sz. melléklet

A folyamat jelleg is kimutatható az összegyűjtött adathalmazból a megfelelő számítógépi programokkal. Az előzőhöz hasonlóan a mátrix sorai azokat a tereppontokat, helyszíneket, útvonalakat tartalmazzák, amelyeken áthaladhatnak az illegális migránsok, de itt az elkövető, illetve az elkövetési kategóriák alapján egy folyamatot modellezünk, amely azt mutatja, hogy hol lépnek be az országba az illegális migránsok, mely útvonalon haladnak, hol pihentetik őket. A mátrix oszlopai és értékei megegyeznek az előzőekben leírtakkal.

A migrációs mátrix térinformatikai feldolgozásával megalkotható a migráció gráfja.⁴ A mintaábrán látható, hogy egy ponton elágazik az útvonal, majd később újra egyesül. A gráf adott éleihez és csúcsaihoz különböző attribútum értékek rendelhetők. Ezen attribútum értékek lehetnek a megjelenés valószínűsége, az elkövetők veszélyességi foka, időpont, legeredményesebben alkalmazható határrendészeti elem, módszer. A mátrix feldolgozása alkalmas arra, hogy például állampolgársági kategória alapján alkossa meg a migráció gráfját.⁵ A számítógépi feldolgozás több fontos elemzést is lehetővé tesz, mint például a hatékonysági elemzést⁶.

Összegzés helyett előadva a fentiekben azt próbáltam érzékeltetni, hogy a számítástechnikai alkalmazások kifejlesztésében és hasznosításában milyen lehetőségek rejlenek a bűnmegelőzés terén.

⁴ 2. sz. melléklet

⁵ 3. sz. melléklet

⁶ A ZMNE végzős hallgatói az integrált vezetési gyakorlaton már a fenti eljárást alkalmazva végezték az igazgatósági elemző értékelő munkát, folytatták a döntés előkészítést.

1. sz. melléklet

MIGRÁCIÓS MÁTRIX

	Elfogás	Elemzés	Valószínűsítés	Operatív adat	Idegenrendészet	BÁH	Érték
Debrecen		3	3				6
Budapest		3	2			1	6
Révfülöp		1	2		1		4
Körmend	2		1		1		4
Apát- istvánfalva	1		3	1		1	6
Szent- gotthárd	1		2				3

2. sz. melléklet

